

**УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА “ФИНАНСИ”**

София 1700, Студентски град “Христо Ботев”, ☎ 81-95-505

ПРОГРАМА

За ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

За студентите от специалност “Финанси”

Завършващи по ОКС “Бакалавър”

**София
Февруари 2017 г.**

1. Парите. Произход, еволюция и функции. Развитие на платежните системи. Дефиниране и измерване на паричната маса, парични агрегати.

2. Лихвени проценти – същност и видове. Поведение на лихвените проценти. Срочна и рискова структура на лихвените проценти. Инфлация и лихвени проценти. Лихвени проценти и цени на финансови инструменти.

3. Създаване на пари. Депозитна мултипликация. Парична мултипликация. Пълен модел на паричното предлагане.

4. Централна банка и паричен съвет. Поява, структура и функции на ЦБ. Баланс на ЦБ, парична база, сенъораж. Парична база и бюджетен дефицит. Предимства и недостатъци на съвременните парични съвети. Специфика на паричния съвет в България.

5. Парична политика. Инструменти на паричната политика. Цели и провеждане на паричната политика. Дискреционна парична политика и парична политика по правило.

6. Търсене на пари. Кейнсиански и монетаристки теоретични подходи. Теоретични и емпирични модели. Връзка между парите и инфлацията. Значение на очакванията за паричната политика.

7. Възстановяване и реструктуриране на банки и изграждане на Европейски банков съюз. Реструктуриране на банки. Европейски Банков съюз - Единен надзорен механизъм, Единен механизъм за реструктуриране и Европейска схема за застраховане на депозити.

8. Банката като предприятие. Профил на специализация на банката. Универсални и специализирани банки. Правни форми на образуване и законови ограничения на банковото предприятие. Избор на организационна структура на банката. Банкови лицензи. Клонови банки, банкови холдинги /банкова група/, дъщерни банки. Банки off-shore.

9. Пасиви и пасивни операции на банката. Структура на пасивите. Собствен капитал и специални изисквания за капиталова адекватност. Капиталови стандарти и методи за тяхното измерване. Текущи, спестовни и срочни депозити. Заеми от банки и други пасиви. Междубанкови пасивни операции. Задбалансови пасивни операции.

10. Активи и активни операции на банката. Структура и видове активи. Парични наличности и вземания от банки. Портфейл от ценни книжа. Кредитен портфейл. Избор на оптимален състав на портфейла. Собствени дълготрайни активи на банката.

11. Управление икономиката на банката. Баланс на търговска банка. Собствен капитал и ликвидност на банката. Методи за управление на ликвидността на банката. Лихвеночувствителни активи и пасиви - ресурсен дисбаланс. Образуване и разпределение на доходите на банката.

12. Банкови кредити. Общи условия и ред за кредитиране. Оценка на кредитоспособността. Кредитен риск. Видове обезпечения. Показатели и методи за проверка на обезпечението. Кредит по текуща сметка /овърдрафт/. Кредитни линии. Сконтни кредити. Кредит срещу залог /ломбард/. Банкови гаранции. Потребителски кредит. Ипотечен кредит.

13. Специални форми на кредитиране. Проектно финансиране, рисково финансиране /venture financing/. Лизинг. Франчайзинг. Факторинг и форфетиране. Консорциален кредит.

14. Банково посредничество по плащанията. Платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа. Форми на безналичен превод. Кредитен превод. Директен дебит. Платежни системи на територията на страната. Международни системи за плащане.

15. Електронни платежни инструменти. Платежни инструменти за отдалечен достъп - банкова платежна карта и електронно банково платежно заявление. Инструменти за електронни пари.

16. Акредитиви. Понятие и схема на акредитивната операция на банката. Видове и механизъм на акредитива. Еднообразни правила на документарните акредитиви на Международната търговска камара (ICC).

17. Валутни операции и валутен пазар. Понятие за валутен пазар и валутен курс. Видове валутни курсове. Проблемът за конвертируемостта. Валутни трансфери. Арбитраж. Спот и форуърд сделки. Валутни фючърс контракти. Суап. Суич. Опции върху валути. Валутен риск и предпазване от риск.

18. Макроикономически зависимости в отворената икономика. Вътрешно и външно равновесие. Номинален, реален, реален ефективен и равновесен валутен курс. Производителност, заплати и валутен курс.

19. Платежен баланс. Структура и динамика на платежния баланс в България. Индикатори за състоянието на платежния баланс. Теоретични модели на платежния баланс (еластичност, абсорбция, паричен подход). Моделиране и прогнозиране на платежния баланс.

20. Формиране на валутния курс. Паритет на покупателната способност и лихвен паритет. Паричен модел, модел на свръх-уравновесяване и портфейлен модел на валутен курс. Моделиране и прогнозиране на валутните курсове.

21. Международна парична и финансова система. Роля и функции на МВФ и Световната банка. Стабилизационни програми на МВФ – същност и видове.

22. Оптимална парична зона, еврозона, Европейска централна банка. Теория и практика на общите пари /еврото/. Теория и индикатори за конвергенция. Структура, цели и инструменти на ЕЦБ. Трансмисионни механизми в еврозоната.

23. Публичен дълг. Структура и динамика на публичния дълг на България. Връзката външен дълг – вътрешен дълг. Управление на публичния дълг.

24. Икономика на благосъстоянието. Ефективност. Пазарни провали. Справедливост. Преразпределителни съображения и инструменти за преразпределение.

25. Публични блага. Икономическа природа на публичното благо. Таксономия на публичните блага. Ефективно доставяне на публични блага. Публичен избор.

26. Анализ “Разходи – Ползи”. Концептуален фундамент. Методология. Идентификация на релевантните разходи и ползи. Оценка на разходите и ползите. Времева стандартизация на паричните потоци. Риск и несигурност. Избор на проекти. Социален анализ “разходи – ползи”.

27. Финансиране на публичния сектор. Данъчно облагане. Принципи на данъчното облагане. “Анатомия” на данъка. Класификация на данъците. Алтернативи на данъчното облагане.

28. Разпределение на данъчното бреме. Разпределение на данъчното бреме: анализ на частичното равновесие. Разпределение на данъчното бреме: анализ на общото равновесие.

29. Данъци и ефективност. Свръхданъчно бреме. Измерване на свръхданъчното бреме. Детерминанти на свръхданъчното бреме. Оптимално данъчно облагане.

30. Подходни данъци. Индивидуално подходно облагане. Корпоративно подходно облагане.

31. Данъци върху потреблението. ДДС. Акцизи. Мита.

32. Местни финанси. Теорема за децентрализацията. Оптимален размер на местните публични структури. Децентрализация на публичните разходи. Финансиране на местните органи на публична власт. Местни данъци и такси.

33. Бюджетен процес. Държавен бюджет. Общински бюджети. Взаимоотношения между държавния бюджет и бюджетите на общините. Други бюджети. Извънбюджетни сметки и фондове.

34. Портфейлна теория за инвестициите. Инвестиционни характеристики на портфейла – доходност и риск на инвестицията в портфейл. Бета-коефициенти – същност, изчисляване и значение. Модел за оценка на капиталовите активи.

35. Безрисковите ценни книжа като инвестиционни обекти. Цена на съкровищни бонове. Показатели за измерване на нормата на доходност от инвестициите в съкровищни бонове.

36. Облигациите като инвестиционни обекти. Същност на облигациите. Видове облигации. Цена на сконтни и купонни облигации. Цена на анюитет.

37. Акциите като инвестиционни обекти. Цена на обикновени и привилегирани акции. Подходи и модели за определяне на цената на обикновени акции.

38. Кръгооборот на капитала, вложен в дълготрайни активи. Амортизация – същност и видове. Методи на амортизация. Амортизационна политика. Управление на печалбата и рентабилността чрез разходите за амортизация. Данъчен ефект от амортизациите.

39. Дългосрочно финансиране на предприятието. Източници за дългосрочно финансиране – вътрешни и външни. Цена на финансиране. Среднопретеглена цена на капитала.

40. Капиталова структура – същност и значение. Влияние на капиталовата структура върху среднопретеглената цена на капитала и върху стойността на предприятието. Оптимизация на капиталовата структура.

41. Оптимизация на инвестиционните решения при инвестиции в реални активи. Методи за оценка на ефективността на инвестиционните проекти. Проблеми при прилагането на динамичните методи за оценка в нашата страна. Етапи и методи за изследване на риска при инвестиране в реални активи.

42. Оборотен капитал. Обръщаемост на оборотния капитал. Управление на материалните запаси. Управление на вземанията. Управление на паричните наличности. Източници за краткосрочно финансиране.

43. Разпределение на печалбата. Същност на печалбата. Печалба от дейността /оперативна печалба/, печалба преди данъчно облагане, нетна печалба. Разпределение на нетната печалба. Дивиденди и дивидентна политика на предприятието.

44. Финансово състояние и финансови резултати. Показатели за оценка на финансовото състояние – същност и проблеми при тяхното използване в практиката.

45. Бизнес риск и финансов риск. Оперативен и финансов ливъридж.

46. Сливания и изкупувания на предприятия. Оценка на финансовия ефект от преобразуването.

47. Организация на борсовия пазар. Различия между пазар и борса. Борси с частно-правен и публично-правен статут на учредяване. Посредници. Поръчки. Начини на котиране. Основни борсови сделки. Механизъм за изпълнение на борсовите сделки.

48. Фундаментален и технически анализ – възможности за оценка на инвестицията в обикновени акции. Индекси – европейски, американски, азиатски. Източници на информация за борсовата търговия.

49. Основни тенденции на пазара – биков и мечи пазар. Методи на техническия анализ. Нива на поддържане и съпротива на пазара. Определяне на сигнала за покупка или продажба.

50. Борсови стратегии. Стратегии за търговия с опции на капиталовия пазар. Биков спред за покупка. Мечи спред за продажба. Дълъг стредъл.

51. Социално осигуряване /СО/ - същност и обхват. Принципи и методи. Участници в осигурителния процес. Модели и моделиране в СО.

52. Задължително пенсионно осигуряване. Същност, принципи на организация и управление. Съвременен модел на пенсионната система /след реформата в България/.

Пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност и наследствени пенсии. Социални пенсии.

53. Допълнително пенсионно осигуряване - допълнително задължително и допълнително доброволно пенсионно осигуряване. Същност, цели, принципи и особености на видовете пенсионни фондове. Права и задължения на участниците в осигурителния процес.

54. Здравно осигуряване – същност и модели. Финансови аспекти на здравното осигуряване. Системи на финансиране. Развитие на здравното осигуряване в България.

55. Осигуряване при безработица и система на социални грижи - същност, характер, съдържание и обхват. Обезщетения и помощи. Бедност и граници на бедност. Социално подпомагане и системи за осигурителна защита.

56. Същност и функции на застраховането. Рискът в застраховането - понятие и определение на риска. Видове риск – обективен и субективен риск и други видове риск. Същност и методи за оценка на риска. Управление на риска в застраховането.

57. Системи за финансиране на застрахователната дейност. Форми на застраховането. Франшиза – същност, роля и видове. Фондове, средства и резерви на застрахователното дружество. Данъци и застраховането.

58. Застрахователен договор. Същност и основни характеристики на застрахователния договор. Елементи на застрахователния договор. Преддоговорна информация. Сключване на застрахователния договор.

59. Застраховане на автомобили (МПС) – същност и видове застраховки: Автокаско, Гражданска отговорност, Зелена карта. Злополука на лицата в МПС. Отговорност на шосейния превозвач.

60. Застраховане на имущества – същност и видове застраховки: Елементарен пожар, Индустриален и търговски пожар. Загуба на доход /спиране на дейност/ и Злополука на работниците.

61. Презастраховане – същност и функции. Видове презастраховане – активно и пасивно, пропорционално – същност и форми, и непропорционално – същност и форми.

ЛИТЕРАТУРА

ЛИТЕРАТУРА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Александрова, М. – Корпоративни финанси, С., 2007 г.

Александрова, М., Калчев Е., Финанси на предприятието, НБУ, 2013

Александрова, М. – “Оптимизация на инвестиционния избор”, С., 2001 г.

Александрова, М. и кол. - “Финанси - теория и практика”, С., 2000 г.

Александрова, М. – “Финансиране и ефективност на инвестициите в реални активи”, С., 2012

Андреев, Я., Общо застраховане – принципи и практика, София, 2006.

Андреев, Я., Цв. Андреева, Р. Андреева, Презастраховане – принципи и практика, София, 2004.

Браун, Ч.В. и П.М. Джаксън, Икономика на публичния сектор, С., ИК “ТъблишСайСет-Агри” ООД, 1998.

Брусарски, Р.Й., Теория на публичните финанси, УИ “Стопанство”, С., 2007.

Вътев, Ж., Георгиев, Г., Анализ на банковата дейност, Абагар, 2005

Гаврийски, В., Икономика на застраховането, София, 1998.

Георгиев, Л., Банкови системи, ИК Стено, 2005

Георгиев, Л., Финансово посредничество, ИК Стено, 2005
 Гочев, Г.; Манов, Б. Социално осигуряване, С. Изд. Тракия – М, трето издание, 2004
 Драганов, Хр., Застраховане, София, 2000.
 Драганов, Хр., М. Нейков. Имуществено и лично застраховане, София, 2000
 Завадска, З., М. Иванич-Дроздовска, В. Яворски, Банково дело, УИ “Стопанство”, София, 2012
 Йотов, Й., Илиев, Б. Основи на застраховането, В. Търново, 1998.
 Лавин, А., ЖП Полен, Теории за парите, гл. 5, КАМА, 2005.
 Манлиев, Г., Икономика на публичния сектор, ИК “КИНГ”, С., 2009.
 Манов, Б. Доброволно пенсионно осигуряване, С. Изд. Радио 90, 1999 г.
 Манов, Б. Основи на финансите - теория и практика (второ допълнено и актуализирано издание), Изд. МБ Хоум, С. 2016
 Манов, Б. Корпоративни финанси - теория и практика, Изд. МБ Хоум, С. 2016
 Манов, Б. Финанси на социално-осигурителната система. Изд. "Нов живот", С. 2013
 Минасян, Г., Външен дълг, теория, практика, управление, Издателство “Сиела”, 2004.
 Мишкин, Ф., Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари, Изд. «Изток-Запад», София, 2014
 Младенов, М., „Пари, банки и кредит“, издателство „Тракия-М“, 2015
 Михайлова-Борисова, Г., „Пари, банки и парична политика“, Издателски комплекс – УНСС, 2014.
 Младенов, М., Мрежата за финансова сигурност, С., 2003 г.
 Мъсгрейв, Р.А. и П.Б. Мъсгрейв, Държавни финанси – теория и практика, Изд. “Отворено общество”, С., 1999.
 Недев, Т., Борси и борсови сделки, София, 2008
 Недев, Т. Базови стратегии с опции и фючърси, Издателски комплекс - УНСС, София, 2014
 Нейков, М., Рискът в застраховането, Габрово, АМИ, 1999.
 Ненкова, П., Местни финанси, ЦДО, УИ „Стопанство”, С., 2009.
 Ненков, Д., Финансов мениджмънт – кратък курс, УИ “Стопанство”, С., 2008г
 Ненков, Д., Определяне на стойността на компаниите, ИК на УНСС, София, 2015.
 Ненков, Д., Оценка на инвестициите в реални активи, УИ “Стопанство”, С., 2005
 Неновски, Н., Паричният ред, Сиела, 2007
 Неновски, Н., Свободните пари, Академично издателство „Марин Дринов”, 2001
 Неновски Н., К. Христов, Б. Петров., От лев към евро. Кой е най-добрият път? Издателство “Сиела”, 2001.
 Николова, Н., Основи на финансите, изд. Сиела, София, 2009 г.
 Николова, Н., Принципи на корпоративните финанси, Изд. Сиела, София, 2010 г.
 Николова, Н., Корпоративни финанси, Част първа, изд. Сиела, С, 2007 г.
 Николова, Н., Корпоративни финанси, Част втора, изд. Сиела, С, 2007 г
 Орешарски, П., Инвестиции, Изд. ЕА, С., 2009 г.
 Павлов, Н., Социално осигуряване, Академично издателство “Ценов” Свищов, 1998
 Петров, Г. и колектив, Корпоративни финанси, С., Тракия-М, 2012 г.
 Стефанова, П., Банки и кредитно посредничество, Тракия – М, 2000
 Стефанова, П., Банки /вътрешни и международни плащания, С., 2000 г.
 Стилгиц, Дж.Е., Икономика на държавния сектор, УИ “Стопанство”, С., 1996.
 Стоименов, М., Международни финанси, 2008.
 СОМ (2015) 586-окончателен, Предложение на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 806/2014 с цел създаване на Европейска схема за застраховане на депозити.
 Трифонова, С., Парична теория, парична политика, европейска парична интеграция, УИ “Стопанство”, С., 2006 г.

Трифонов, С., Паричен съвет, банкова система и финансово развитие, УИ “Стопанство”, С., 2002 г.
ЕЦБ, Институционална рамка на Европейската система на централни банки, Месечен бюлетин на ЕЦБ,
Закон за кредитните институции
Закон за БНБ
Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници
Закон за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи
Закон за публично предлагане на ценни книжа
Наредби на БНБ
Правилник за работа на Българска Фондова Борса
Регламент (ЕС) 1024/2013 на Съвета за възлагане на ЕЦБ на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции
Регламент (ЕС) 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на еднообразни процедури за реструктуриране на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране

ЛИТЕРАТУРА НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Anderson, J.E., Public Finance: Principles and Policy, Houghton Mifflin, 1st ed., 2003.
Brealey R.A., Myers S.C., Allen F., Principles of Corporate Finance, 10th, McGraw-Hill Irwin, 2011
Brealey R.A., Myers S.C., Allen F., Principles of Corporate Finance, 9th, McGraw-Hill Irwin, 2008
Brealey R.A., Myers S.C., Allen F., Corporate Finance, 8th Edition, McGraw-Hill Irwin, 2006
COM (2012) 510-final, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council “A Roadmap towards a Banking Union”
Cullis, J.G. and P.R. Jones, Public Finance and Public Choice: Analytical Perspectives, Oxford University Press, 3rd ed., 2009
Damodaran, A., Investment Valuation Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset, 3 Edition 2012
ECB. The European Central Bank: History, Role and Functions, 2006
Heffernan, S., Modern Banking in Theory and Practice, Wiley, Chichester, 2005
Higgins, R., Analysis for Financial Management, 10th Edition, 2011.
Hossain, A., A. Chowdhury, Open-Economy Macroeconomics for Developing Countries, 1998, Edward Elgar.
Hyman, D.N., Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy, Thomson South-Western, 8th ed., 2005.
Krugman P., Obstfeld M., International Economics (Theory and Policy), NY, 1996.
Mishkin, F. S., The Economics of Money, Banking and Financial Markets, 10th Edition, New York: Addison-Wesley, 2013.
Obstfeld M., Rogoff K., Foundations of International Macroeconomics, MIT, 1996.
Sharpe, W., Investment, Prentice-Hall, 1989.
Ross, S.A., Pension Planning and Administration. The Chartered Insurance Institute. Cambridge, 1995.
Rosen, H.S., Public Finance, Irwin / McGraw-Hill, 7th ed., 2005.
Ross, S.A., Westerfield R.W., Jaffe J. – “Corporate Finance – Core Principles and Applications”, 2nd Edition, McGraw-Hill, 2009

Roussenova, L., Towards Establishing a Genuine Resolution Regime for Banks in the European Union, Economic Thought, Sofia, 2014/6
Tresch, R. W., Public Finance: A Normative Theory, Elsevier Inc., 3rd ed., 2015.
Tutt ,L.W.G. and S.I.M. Tutt., Pension low and Taxasion. The Chartered Insurance Institute. Cambridge, 1996.

Февруари 2017 г.
гр.София

КАТЕДРА “ФИНАНСИ”